

e-digest

Основание и размер на обезщетението за неимуществени вреди при договорната отговорност

Цветелина Георгиева
Димитров, Петров и Ко.

В настоящата статия за пореден път се разглежда въпросът относно основателността на претенцията за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени вследствие на договорно неизпълнение. Въпреки изложената позиция от ОСГТК на ВКС в Тълкувателно решение № 4 от 29.01.2013 г. по тълкувателно дело № 4/2012 г. все още са останали редица неизяснени въпроси из дебрите на тази материя.

Пълният текст на стр. 10

Grounds and amount of indemnity for nonpecuniary damages with contractual liability

Tsvetelina Georgieva
Dimitrov, Petrov & Co.

The issue of the grounds of a claim for payment of indemnity for nonpecuniary damages incurred due to a breach of a contract is studied once again in this article. Regardless of the position manifested by the General Assembly of the Civil and the Commercial Divisions (GACCD) of the Supreme Cassation Court (SCC) in Interpretative Decision No. 4 of 29.01.2013, under interpretative case No. 4/2012, there are still a range of unclear issues related to that subject matter.

Read full article on page 10

В началото на м. април, 2013 г., адв. Пламена Георгиева, старши експерт в Димитров, Петров и Ко., става член на European Communities Trade Mark Association (ECTA). ECTA е асоциация, обединяваща експертите, професионално практикуващи в държавите-членки на Европейския съюз в областта на търговските марки, дизайни и други права на интелектуалната собственост. ECTA поддържа тясно сътрудничество с Европейската комисия и Службата за хармонизация във вътрешния пазар (ОНИМ), призната е и от Световната организация за интелектуална собственост (WIPO). През юни адв. Георгиева посети годишната конференция на ECTA в Букурещ, Румъния, където обмени опит с много експерти в областта от други европейски държави.

Новини - стр. 3

At the beginning of April, 2013, Ms. Plamena Georgieva, Senior Associate at Dimitrov, Petrov & Co. Law Firm became a member of the European Communities Trade Mark Association (ECTA). ECTA is an Association that brings together experts practicing professionally in the Member States of the European Union in the field of trademarks, designs and other IP rights. ECTA upholds/maintains close co-operation with the European Commission and the Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM), and is also recognised by the World Intellectual Property Organization (WIPO). In June Ms. Georgieva attended the ECTA Annual Conference in Bucharest, Romania, where she had the chance to exchange experience with many experts in the area from other European countries.

News - page 3

Съдържание

Новини	3
Тълкувателни решения	4
Строеж в земеделски земи без промяна на предназначението им	10
Полезни линкове	24

Contents

News	3
Interpretative Decisions	4
Construction on agricultural land without change of designation	10
Useful Links	24

Dimitrov, Petrov & Co.

Dimitrov, Petrov & Co. is a Bulgarian law firm having its head office in Sofia. Established in 1997, the firm has exclusively focused its activities in the area of commercial law, M&A, foreign investments and real estate law, intellectual property law, information and communications technology law. In 2005 Dimitrov, Petrov & Co. opened its first branch office in the city of Varna. Presently the firm comprises 4 partners and 13 associates, assisted by a competent administrative and support staff, amounting to 34 persons altogether.

Many international, domestic and joint-venture commercial companies, national public authorities, NGOs and international organizations trust the high level of legal services of Dimitrov, Petrov & Co. The firm advises the implementation of diverse projects, related to Bulgaria's EU accession, establishment and operation of local businesses, mergers and acquisitions, investments in real estates, complex telecommunications and hi-tech projects. International projects are commonly advised by Dimitrov, Petrov & Co. in co-operation with premiere international law firms.

Dimitrov, Petrov & Co. maintains constant partner relations and professional cooperation on a case-by-case basis with a number of leading international law firms. Since December 2005 Dimitrov, Petrov & Co. has become a member of MERITAS (www.meritas.org) - an international alliance of nearly 200 independent prestigious law firms from more than 50 countries with over 7000 lawyers worldwide.

For further information regarding our firm and services please visit our website www.dpc.bg.

e-digest

агв. Методу Байкушев
Съдружник
Димитров, Петров и Ко.

**Скъпи колеги,
приятели и партньори,**

През второто тримесечие на 2013 г. имаше твърде малко законодателни новости, но в настоящият брой на нашия електронен бюлетин можете да намерите преглед на

някои от тълкувателните решения на ВКС и КС.

Надяваме се вторият брой за 2013 г. на нашият електронен бюлетин, предлагащ кратки коментари на по-интересните тълкувателни решения за периода април – юни, да Ви бъде от полза, а също и статията на тема основание и размер на обезщетението за неимуществени вреди при договорната отговорност да представлява интерес за Вас.

Желаем Ви приятно и ползотворно четене!

Очакваме Вашите коментари, препоръки и въпроси на info@dpc.bg.

Metodiy Baykushev
Attorney-at-Law, Partner
Dimitrov, Petrov & Co.

Dear colleagues, friends and partners,

The second quarter of 2013 saw too few legislative innovations, but in this issue of our e-digest you can find a reviews of some of the interpretative decisions of the Supreme Cassation Court and the Constitutional Court.

We believe that the second issue of our e-digest for 2013, offering short reviews of the more interesting interpretative decisions for the period April – June, will be of use to you and that you will find the article on the grounds and amount of indemnity for nonpecuniary damages with contractual liability interesting.

Have a pleasant and useful reading!

We await your comments, recommendations and inquiries on info@dpc.bg.

В началото на м. април, 2013 г., адв. Пламена Георгиева, старши експерт в Димитров, Петров и Ко., стана член на European Communities Trade Mark Association (ECTA). ECTA е асоциация, обединяваща експертите, професионално практикуващи в държавите-членки на Европейския съюз в областта на търговските марки, дизайни и други права на интелектуалната собственост. ECTA поддържа тясно сътрудничество с Европейската комисия и Службата за хармонизация във вътрешния пазар (ОИМ), призната е и от Световната организация за интелектуална собственост (WIPO). През юни адв. Георгиева посети годишната конференция на ECTA в Букурещ, Румъния, където обмени опит с много експерти в областта от други европейски държави.

На 20 април 2013 г. адв. Александър Тодоров, съдружник в Адвокатско дружество Димитров, Петров и Ко. взе участие в семинар на тема „Стартиране на бизнес с нулев бюджет“. Основната цел на организаторите на семинара бе да се осигури достъпна информация до хората за това как да стартират печеливш бизнес без да е необходимо да влягат инвестиция, тъй като всяко начало е трудно и рисковано. Посетилите семинара имаха възможността да получат вдъхновение от хора, които вече са успели да изградят бизнес с нулев бюджет, да научат как практически да се справят с ограничени финанси, да завържат контакти с потенциални партньори и клиенти, както и да получат безплатни консултации на четири очи със специалист адвокат и счетоводител. Адв. Александър Тодоров беше правния специалист, който проведе разговори с много хора, имащи креативни идеи за създаване на собствен бизнес и отговори на поредица от въпроси, свързани със законовите рамки на цялостния процес, който съпътства подобна инициатива.

At the beginning of April, 2013, Ms. Plamena Georgieva, Senior Associate at Dimitrov, Petrov & Co. Law Firm became a member of the European Communities Trade Mark Association (ECTA). ECTA is an Association that brings together experts practicing professionally in the Member States of the European Union in the field of trademarks, designs and other IP rights. ECTA upholds/maintains close co-operation with the European Commission and the Office for Harmonization in the Internal Market (OHIM), and is also recognised by the World Intellectual Property Organization (WIPO). In June Ms. Georgieva attended the ECTA Annual Conference in Bucharest, Romania, where she had the chance to exchange experience with many experts in the area from other European countries.

On 20 April 2013, Mr. Alexander Todorov, Partner at Dimitrov, Petrov & Co. Law Firm, participated in a seminar “Starting business with a zero budget”. The main objective of the workshop’s organizers was to provide accessible information to people on how to run a successful business without having to make an investment, as every start is difficult and risky. The people who attended the workshop had the opportunity to get inspiration from people who have already managed to create a business with zero budget, also to learn how to practically deal with restricted funds/finances, to establish contacts with potential partners and clients, as well as to receive free of charge one-on-one consultations with a lawyer and an accountant. Mr. Todorov was the legal expert who held conversations with many people who have creative ideas for launching a business of their own and answered a series of questions related to the legal framework of the overall process that accompanies such an initiative.

**Тълкувателно решение № 13 от 10.04.2013 г. на
Върховния касационен съд**

Общото събрание на Гражданска колегия на Върховния касационен съд (ОСГК на ВКС) прие тълкувателно решение по следните въпроси:

1. „Допустимо ли е да се иска разпределение ползването на съсобствена вещ по реда на чл. 32, ал. 2 от Закона за собствеността (ЗС) от съсобственик, притежаващ сам повече от половината от общата вещ?“, и

2. „Допустимо ли е в производството за разпределение ползването на съсобствен имот по чл. 32, ал. 2 от ЗС съдът да се произнася по възражения относно правата на страните в съсобствеността, представляващи по съществуването си спорове за собственост, или тези преюдициални спорове следва да бъдат разрешавани само със сила на пресъдено нещо в отделен исков процес?“

При отговора на поставените въпроси ОСГК на ВКС постанови следното:

1. Допустимо е да се иска разпределение ползването на съсобствена вещ по реда на чл. 32, ал. 2 от ЗС от съсобственик, притежаващ сам повече от половината от общата вещ.

2. В производството за разпределение ползването на съсобствен имот по чл. 32, ал. 2 от ЗС съдът е длъжен да разгледа всички направени възражения относно правата на страните в съсобствеността, освен тези, чрез които се упражняват потестативни права.

Решението е подписано с особено мнение от част от съдиите.

**Тълкувателно решение № 7 от 25.04.2013 г. на
Върховния касационен съд**

Общо събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд (ОСГТК на ВКС) прие тълкувателно решение по спорни въпроси във връзка с вписванията, извършвани по Правилника за вписванията (ПВ).

**Interpretative Decision No. 13 of April 10, 2013 by
the Supreme Court of Cassation**

The General Assembly of the Civil Division of the Supreme Court of Cassation (GACD of SCC) adopted an interpretative decision on the following issues:

1. ‘Is seeking allocation of the use of a co-owned property under Art. 32, Para. 2 of the Property Act (PA) by the co-owner having in possession more than half of the co-owned property admissible?’, and

2. ‘Is the court allowed to rule on objections related to the rights of the parties in the co-ownership, which by their nature represent ownership disputes, during the procedure for allocation of the use of a co-owned property under Art. 32, Para. 2 of the PA, or these preliminary disputes shall be settled only by force of res judicata in a separate claim procedure?’

With regard to these issues, the GACD of SCC adopted the following:

1. Seeking allocation of the use of a co-owned property under Art. 32, Para. 2 of the PA by the co-owner having in possession more than half of the co-owned property is admissible.

2. During the procedure for allocation of the use of a co-owned property under Art. 32, Para. 2 of the PA the court is obliged to consider all objections made in relation to the rights of the parties in the co-ownership, except for those through which potestative rights are exercised.

The Decision has been signed with dissenting opinion by some of the judges.

**Interpretative Decision No. 7 of April 25, 2013 by
the Supreme Court of Cassation**

The General Assembly of the Civil and the Commercial Divisions of the Supreme Court of Cassation (GACCD of SCC) adopted an interpretative decision on some disputable issues related to the registration made under the Regulations for Registration (RR).

При отговора на поставените въпроси ОСГТК на ВКС постанови следното:

1. Разпоредбата на чл. 129, ал. 2 от Гражданския процесуален кодекс (ГПК) е неприложима в производството по вписване на актове относно недвижими имоти. В хипотезата на нередовност на молбата за вписване, съдията по вписванията е длъжен да постанови отказ съгласно чл. 32а от ПВ, без да може да дава указания за отстраняване на нередовността.

2. Разпоредбата на чл. 6, ал. 3 от ПВ е неприложима в производството по вписване на вече наложена възбрана по реда на Глава V от ПВ. За вписване на възбраната не е необходимо в представения за вписване акт недвижимият имот да бъде описан съобразно изискванията на чл. 60, т. 1-7 от Закона за кадастъра и имотния регистър и да бъде представена скица-извадка от кадастралната карта, достатъчно е имотът да бъде описан съгласно изискванията на чл. 6, ал. 1, б. В от ПВ.

3. Вписването на удостоверението по чл. 263в, ал. 1 и чл. 263г, ал. 1 от Търговския закон в случай на преобразуване на търговски дружества, притежаващи вещно право върху недвижим имот или върху движима вещ, сделките с която подлежат на вписване, се извършва по реда на раздел II от ПВ. Основанието за вписване е нормата на чл. 4, б. И от ПВ, тъй като се касае за акт, който не е изрично посочен в б. А-З на чл. 4 от ПВ. Длъжимата такса се определя по чл. 2 от Тарифа за държавните такси, събирани от Агенция по вписванията („Тарифата”), като за база се взема балансовата стойност на недвижимите имоти по заключителния баланс на дружеството - праводател, но не по-малко от данъчната оценка.

4. Не подлежи на вписване договор за учредяване на сервитут за прокарване на отклонения от общи мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура през чужд имот по чл. 193 от Закона за устройство на територията в полза на лице, което не е собственик на друг недвижим имот. В облекчената форма договорът може да бъде сключен (съответно вписан), когато страни по него са собственици на два или повече недвижими имота – през които съоръженията преминават или тези, които съоръженията обслужват.

With regard to these issues GACCD of SCC adopted the following:

1. The provision of Art. 129, Para. 2 of the Civil Procedure Code (CPC) shall not apply in the procedure for registration of deeds regarding real estates. In the event of irregularity of the application for registration the registry judge is obliged to refuse registration pursuant to Art. 32a of the RR, without being able to provide instructions for rectification of the irregularity.

2. The provision of Art. 6, Para. 3 of the RR shall not apply in the procedure for registration of an already imposed injunction pursuant to Chapter V of the RR. The real estate shall not necessarily be described in the deed submitted for registration in compliance with the requirements set in Art. 60, item 1-7 of the Cadastre and Property Register Act and a scheme-excerpt from the cadastral map shall not necessarily be presented in order to register the injunction; it is enough to describe the real estate in compliance with the requirements set in Art. 6, Para. 1, item C of the RR.

3. The registration of the certificate under Art. 263c, Para. 1 and Art. 263d of the Commercial Act in case of transformation of commercial companies holding real rights over a real estate or over a movable property, the transactions with which are to be registered, shall be made in accordance with Section II of the RR. The legal ground for registration is the provision of Art. 4, item I of the RR since the respective deed is not explicitly referred to in item A-G of Art. 4 of the RR. The due fee shall be defined pursuant to Art. 2 of the Tariff for the State Fees Collected by the Registry Agency (‘the Tariff’), where the basis shall be the balance value of the real estate according to the final balance of the company - predecessor, but not less than the tax assessment value.

4. A contract for establishment of easement for construction of branching of common networks and facilities of the technical infrastructure through another owner’s property under Art. 193 of the Spatial Planning Act in favour of a person who does not own another real estate is not subject to registration. In the simplified form the contract might be concluded (respectively, registered) when the parties to it are owners of two or more real properties through which the facilities pass or which are serviced by the facilities.

5. Не следва да бъде извършено вписване на непарична вноска на съдружник/ акционер в търговско дружество с предмет вещно право върху недвижим имот, ако молителят не е представил пред съдията по вписванията доказателства за правата на вносителя.

6. Проверката, която съдията по вписванията извършва съгласно чл. 32а, ал. 1 от ПВ относно това, дали представеният за вписване акт отговаря на изискванията на закона, се ограничава до това, дали актът подлежи на вписване, съставен ли е съобразно изискванията за форма и има ли предвиденото в ПВ съдържание. Не се проверяват материалноправните предпоставки на акта, освен ако това е изрично предвидено в закон. В никакъв аспект не може да се проверява редовността на акт, който изхожда от съда или чието вписване е наредено от съда.

7. При вписване на препис от обявено завещание с предмет недвижим имот и права върху недвижим имот, съдията по вписванията не проверява правата на завещателя и няма право да откаже вписването поради това, че не са му представени доказателства за такива права.

8. Съдебният изпълнител има право да обжалва отказ на съдията по вписванията, постановен по негова молба.

9. Нотариусът има право да обжалва отказ на съдията по вписванията, постановен по негова молба.

10. Ищците, освободени от държавна такса за исковото производство на основание чл. 83, ал. 2 от ГПК, не са освободени от задължението за плащане на държавна такса за вписването. Те не могат да бъдат освободени от това задължение нито от съда, нито от съдията по вписванията.

11. Размерът на дължимата държавна такса при частично заличаване (за определен имот или имоти) на вписване на ипотека, учредена върху два или повече имота за обезпечаване на един дълг, се определя съгласно чл. 3 във връзка с чл. 2 от Тарифата, изчислени върху размера на погасения дълг.

5. Registration of an in-kind contribution by a shareholder in a commercial company with subject real right over a real estate shall not be registered if the applicant has not provided evidence of the rights of the contributor before the registry judge.

6. The examination which the registry judge performs pursuant to Art. 32a, Para. 1 of the RR regarding the fact whether the deed submitted for registration meets the requirements of the law includes the following: whether the deed is subject to registration, whether it is executed in compliance with the formal requirements and whether it includes the content provided for in the RR. The substantive prerequisites of the deed are not to be examined unless this is explicitly provided by law. The regularity of a deed which is issued by the court or the registration of which is ordered by the court cannot be examined in any aspect.

7. Upon registration of a copy of an announced will with subject real estate and rights over a real estate, the registry judge does not verify the rights of the testator and is not entitled to refuse registration on the grounds of lack of evidence for such rights.

8. The bailiff is entitled to appeal refusal of the registry judge when such is issued with regard to a request submitted by the bailiff.

9. The notary public is entitled to appeal refusal of the registry judge when such is issued with regard to a request submitted by the notary public.

10. The plaintiffs who are exempt from a state fee for the claim procedure pursuant to Art. 83, Para. 2 of the CPC, are not exempt from the obligation for payment of a state fee for the registration. The plaintiffs cannot be relieved from this obligation neither by the court nor by the registry judge.

11. The amount of the state fee due in case of partial deletion (concerning a particular property or properties) of a registration of a mortgage established on two or more properties in order to secure one debt shall be defined pursuant to Art. 3 in connection to Art. 2 of the Tariff, calculated on the basis of the redeemed amount of the debt.

Решението е подписано с особено мнение от част от съдиите.

Тълкувателно решение № 1 от 31.05.2013 г. на Върховния касационен съд

Общо събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд (ОСНК на ВКС) прие тълкувателно решение по определени въпроси поради наличието на противоречива практика по прилагането на чл. 172б от Наказателния кодекс (НК) във връзка със защитата на правото върху марка.

При отговора на поставените въпроси ОСНК на ВКС постанови следното:

I.1. Обективният признак на състава на чл. 172б от НК „използване в търговската дейност” при транзитно преминаване на стоки през територията на Република България е налице, ако стоките са предмет на търговски акт, насочен към потребителите в Европейския съюз.

I.2. Използването на знаци, сходни с чужди търговски марки, е съставомерен признак на престъплението по чл. 172б от НК.

I.3. Принципът на общностно изчерпване на правото върху търговска марка не е приложим при установяване на противоправно използване на търговска марка по смисъла на чл. 172б от НК.

I.4. Елементът „търговска дейност” от състава на престъплението чл. 172б от НК е налице при хипотезите на чл. 13, ал. 2 от Закона за марките и географските означения, когато дейностите се извършват за реализиране на икономически ползи; той не е в зависимост от осъществявана от субекта дейност на търговец по Търговския закон.

II.1. Субект на престъплението по чл. 172б от НК, когато ползвател на неправомерно идентифицираните стоки е юридическо лице, е съответното физическо лице, от поведението на което юридическото лице е придобило качеството на ползвател.

II.2. Субект на престъплението по чл. 172б от НК може да бъде всяко наказателноотговорно лице.

The decision has been signed with dissenting opinion by some of the judges.

Interpretative Decision No. 1 of May 31, 2013 by the Supreme Court of Cassation

The General Assembly of the Criminal Division of the Supreme Court of Cassation (GACD of SCC) adopted an interpretative decision on certain issues due to the existence of conflicting court practice on the application of Art. 172b of the Criminal Code (CC) in relation to the protection of the trademark right.

With regard to these issues GACD of SCC adopted the following:

I.1. The objective element of the corpus delicti under Art. 172b of the CC, i.e., ‘use in the commercial activity’, exists in the case of transit of goods through the territory of the Republic of Bulgaria if the goods are subject to a commercial act aimed at the consumers in the European Union.

I.2. The use of signs similar to other trademarks is an incriminating element of the crime under Art. 172b of the CC.

I.3. The principle of Community exhaustion of the trademark right is not applicable in case of identifying an unlawful use of a trademark within the meaning of Art. 172b of the CC.

I.4. The element ‘commercial activity’ of the corpus delicti under Art. 172b of the CC exists in the cases under Art. 13, Para. 2 of the Marks and Geographical Indications Act when the activities are being performed for the purposes of realizing economic benefits; the element does not depend on the commercial activity performed by the subject and under the Commercial Act.

II.1. Subject of the crime under Art. 172b of the CC, in case the user of the unlawfully identified goods is a legal entity, is the respective natural person through whose behaviour the legal entity has acquired the capacity of an user.

II.2. Subject of the crime under Art. 172b of the CC could be any criminally liable person.

III.1. От престъплението по чл. 172б от НК могат да настъпят вреди, подлежащи на обезщетение.

III.2. Пострадал/ощетено юридическо лице е притежателят на правото на марка, който може да се конституира като граждански ищец.

Решението е подписано с особено мнение от част от съдиите.

Решение на Конституционния съд на Република България № 2 по Конституционно дело № 1 от 2013 г.

В Държавен вестник, брой 50 от 7 юни 2013 г., беше обнародвано Решение № 2 от 2013 г. на Конституционния съд. Съдът беше сезиран от 58 народни представители с искане за обявяване на противоконституционност на няколко разпоредби от действащия Закон за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ). Сред тях е чл. 11, ал. 5, който предвижда, че всички решения на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество („Комисията“), подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Според вносителите оспорените текстове противоречат на принципа на правовата държава, установен в чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Съдът реши, че чл. 11, ал. 5 от ЗОПДНПИ е противоконституционен като противоречащ на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, установяващ принципа за правовата държава. Основните мотиви на съда са следните:

Конституционният съд намира, че разпоредбата на чл. 11, ал. 5 от ЗОПДНПИ не създава допълнителни гаранции за защита на правата на гражданите поради възможността за съдебен контрол върху решенията на Комисията от страна на общите съдилища. Съдебният контрол за законност по смисъла на чл. 120 от Конституцията може да се осъществява и от граждански съд. Ако едно решение на Комисията засяга права на определено лице и тези права не са били защитени в производството пред общите съдилища, лицето във всички случаи може да обжалва това решение пред административния съд.

III.1. The crime under Art. 172b of the CC may cause damages which shall be subject to compensation.

III.2. A victim or a defrauded legal entity is the owner of the trademark right who can be constituted as an indicter.

The decision has been signed with dissenting opinion by some of the judges.

Decision No. 2 of the Constitutional Court of Republic of Bulgaria on Constitutional File No. 1 from 2013

Decision № 2 from 2013 of the Constitutional Court was promulgated in the State Gazette (SG), issue 50 dated June 7, 2013. The Court was approached upon the request of 58 members of the Parliament to declare the unconstitutionality of several provisions of the effective Illegal Assets Forfeiture Act (IAFA). Among them is Art. 11, Para. 5, which provides that all decisions of the Commission for Forfeiture of Illegal Assets (“the Commission”) are subject to appeal under the Administrative Procedure Code.

According to the petitioners the challenged texts violate the principle of rule of law established in Art. 4, Para. 1 of the Constitution.

The Court ruled that Art. 11, Para. 5 of the IAFA is unconstitutional and is in conflict with Art. 4, Para. 1 of the Constitution establishing the principle of rule of law. The main motives of the Court are as follows:

The Constitutional Court found that the provision of Art. 11, Para. 5 of the IAFA does not establish additional guarantees for protection of the rights of citizens due to the possibility for judicial review of the Commission’s decisions by the common courts. The judicial review for legitimacy within the meaning of Art. 120 of the Constitution could be also performed by a civil court. If a Commission’s decision affects the rights of a particular person and those rights have not been protected during proceedings before the common courts, that person in all cases is entitled to appeal this decision before the administrative court.

Основното противоречие с принципа на правовата държава възниква при случаите, в които прилагането на чл. 11, ал. 5 от ЗОПДНПИ може да породя противоречиви и взаимноизключващи се решения на административните и общите съдилища. Възможността да се обжалват решения, свързани с образуването на производството по ЗОПДНПИ, решения да се иска разкриване на банкова тайна, решения за създаване, изменение и прекратяване на трудовите правоотношения с длъжностни лица, които нямат статута на държавни служители, са само част от примерите, при които може да възникне конфликт при правоприлагането. На практика тези решения ще могат да бъдат обжалвани пред административните съдилища след като окръжният, респективно районният съд, вече са се произнесли по тяхната законност. По такъв начин оспорената разпоредба на чл. 11, ал. 5 от ЗОПДНПИ поражда правна несигурност, която подравя принципа на правовата държава, очертан от редица решения на Конституционния съд.

Решението е подписано с особено мнение от част от съдиите.

The main contradiction to the rule of law arises in cases where the application of Art. 11, Para. 5 of the IAFA could result in contradictory and mutually exclusive decisions of the administrative and the common courts. The opportunity to appeal decisions related to initiation of a procedure under the IAFA, decisions for disclosure of a bank secret, decisions for establishment, alteration and termination of employment relations with officials, who do not have the status of civil servants, constitutes only a part of the examples where a conflict in law enforcement may arise. In practice, these decisions can be appealed before the administrative courts after the regional, respectively, the district court has already ruled on their legitimacy. Thus, the challenged provision of Art. 11, Para. 5 of the IAFA causes legal uncertainty which undermines the rule of law, as outlined by numerous decisions of the Constitutional Court.

The Decision has been signed with dissenting opinion by some of the judges.

Основание и размер на обезщетението за неимуществени вреди при договорната отговорност

Цветелина Георгиева
Димитров, Петров и Ко.

От стр. 1

В настоящата статия за пореден път се разглежда въпросът относно основателността на претенцията за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, претърпени вследствие на договорно неизпълнение. Въпреки изложената позиция от ОСГТК на ВКС в Тълкувателно решение № 4 от 29.01.2013 г. по тълкувателно дело № 4/2012 г. все още са останали редица неизяснени въпроси из дебрите на тази материя.

Действително, с цитираното решение ВКС постави началото на една дългоочаквана промяна, която да спомогне за привеждане на юриспруденцията в съответствие с изискванията за справедливост, продиктувани както от съвременното развитие на обществото, така и от необходимостта от реципиране на идеи, залегнали в чуждите правораздавателни системи още от преди векове. След като вече със задължителна сила е разрешен въпросът за основателността на претенцията за заплащане на неимуществени вреди, претърпени вследствие на договорно неизпълнение, не ми се струва необходимо да бъдат разглеждани многократно излаганите в литературата¹ аргументи в полза на това разрешение.

Фокусът на изследване ще бъде обърнат към един друг проблем, който има връзка с горепосочения и чието разрешение деликатно е избегнато в решението на ВКС. Там е изведено, че „при този отговор на по-общия въпрос за дължимостта на обезщетение за неимуществени вреди от неизпълнението на договорно задължение не се налага да бъде изясняван въпросът за конкуренцията между договорната и деликтната отговорност.”

Grounds and amount of indemnity for nonpecuniary damages with contractual liability

Tsvetelina Georgieva
Dimitrov, Petrov & Co.

From page 1

The issue of the grounds of a claim for payment of indemnity for nonpecuniary damages incurred due to a breach of a contract is studied once again in this article. Regardless of the position manifested by the General Assembly of the Civil and the Commercial Divisions (GACCD) of the Supreme Cassation Court (SCC) in Interpretative Decision No. 4 of 29.01.2013, under interpretative case No. 4/2012, there are still a range of unclear issues related to that subject matter.

As a matter of fact, the above-mentioned decision has set the beginning of a long awaited change to help adjust the case law to the requirements of fairness set both by the modern development of society and the need of adopting ideas established in foreign jurisdictions for centuries. Since the matter of justification of the claim for indemnity of nonpecuniary damage incurred due to breach of contract is already settled with a mandatory effect, it would be unnecessary to examine the arguments in favour of that solution, which has been stated over and over again by the authors¹.

The study will be focussed on another issue that is related to the above-mentioned one and the treatment of which is delicately avoided in SCC's decision. The latter states that: “The issue of the competition between contractual and tort liability does not require explanation because of the answer to the more general question of nonpecuniary damages due to a contractual breach”.”

¹ Виж например: Иван Апостолов – „Облигационно право. Част първа, Общо учение за облигацията”, изд. на БАН, 1990 г; Владимир Петров, „Обезщетението за неимуществени вреди при договорната отговорност”, изд. на СУ, 1991 г; Траян Конов – „Още веднъж за съотношението между договорна и деликтна отговорност и обезщетяването на неимуществени вреди”. Търговско право бр. 3/2012 г.

¹ For example: Ivan Apostolov – “Contractual law. Part 1, General contractual theory”, edition of BAS, 1990; Vladimir Petrov, “The compensation for non-property damages with contract liability”, Sofia University, 1991; Trayan Konov – “Once again on the relationship between contractual and tort liability and indemnification of immaterial damages”, Commercial law, issue 3/2012

Такова изясняване обаче е необходимо най-малкото поради процесуалните усложнения, пред които ще бъдат поставени участниците в искиво производство. В случай че е инициирано искиво производство, в рамките на което се претендира заплащане на неимуществени вреди вследствие на договорно неизпълнение, но съдът заключи, че не е налице договорно неизпълнение, а осъществен деликт, той ще отхвърли иска на това основание. Тогава ще трябва да се води ново дело с основание на иска чл. 45 от ЗЗД, като давността може и да е изтекла вече. От друга страна, ако кредиторът реши да търси обезщетение за имуществени вреди в рамките на договорната отговорност, а на неимуществени – на деликтно основание, съдът може да постанови, че договорната отговорност изключва деликтната и да отхвърли иска по чл. 45 от ЗЗД. По този начин претърпелият вреди по никакъв начин не е улеснен в процеса на реализиране на претенцията си за обезщетение, а точно обратното - ще се наложи да изгражда защитата си при всички неудобства, с които е свързано обективното съединяване на евентуални искиве. Практиката по новия ГПК показва, че в условията на ранна процесуална преклузия за възможността за изменение на иска и често срещаното пестене на усилия от решаващите състави при размяната на книжа и уточняване на фактическите и правни твърдения на страните до приключване на първото заседание по делото, евентуалното съединяване на искиве с оглед защитата на ответника често се затруднява.

В търсене на разграничителен критерий между основанието на договорната и на деликтната отговорност са предложени различни разрешения². Всичките обаче като че ли не държат сметка за наличието на една разпоредба в ЗЗД, в която може би се крие разковничето, а именно разпоредбата на чл. 63 от ЗЗД: „*Всяка от страните по договора трябва да изпълнява задълженията си по него точно и добросъвестно, съобразно изискванията на закона и да не пречи на другата страна да изпълнява и тя своите задължения по същия начин. Задължението трябва да бъде изпълнено с грижата на добър стопанин освен в случаите, в които законът изисква друга грижа.*”

However, such an explanation is necessary at least on account of the procedural complications which may occur to the participants in claim proceedings. In case claim proceedings are initiated, where payment of nonpecuniary damages due to breach of contract is claimed, but the court decides that there is no breach of contract, but rather a tort, then the court will reject the claim on these grounds. Then new proceedings should be brought in on the grounds of Art. 45 of the Obligations and Contracts Act (OCA), and the prescription could already have expired. On the other hand, if the creditor opts for seeking indemnity for pecuniary damage on contractual grounds, and of nonpecuniary – on the grounds of torts, the court may decide that contractual liability excludes tort liability and reject the claim under Art. 45 of OCA. Thus the injured party is not facilitated in any way in the process of realisation of its claim for indemnity, but just the opposite – this party will have to defend itself, facing all inconveniences connected to possible objective joinder of claims. Case law on the new Civil Procedure Code (CPC) shows that a possible joinder of claims with a view to defending the defendant is often hindered on account of early procedural preclusion of the possibility to change the claim and the common lack of efforts by the relevant panels in the process of exchanging documents and clarifying the factual and legal statements of the parties until the end of the first open hearing.

Different solutions have been proposed² to set a distinctive criterion between contractual and tort liability. All of them, however, do not seem to pay attention to one provision of OCA, which probably contains the solution, namely the provision of Art. 63 of OCA: “*Each of the parties under the contract must perform its obligations arising from it accurately and in good faith, in accordance with the legal requirements and must not impede the other party from performing its obligations in the same manner. The obligation must be performed with due diligence, unless the law provides for some other degree of diligence.*”

² Траян Конов – „Още веднъж за съотношението между договорна и деликтна отговорност и обезщетяването на неимуществени вреди”, Търговско право бр. 3/2012 г; Стефан Стефанов, „Гражданска отговорност при развален договор”, списание Търговско право, бр. 3/2000г. и много други

² Trayan Konov, “Once again on the relationship between contractual and tort liability and indemnification of immaterial damages”, Commercial law, issue 3/2012; Stefan Stefanov, “Civil liability in the case of a terminated contract” – Commercial law, issue 3/2000 and many others

В чл. 94 от ЗЗД е посочено, че са *недействителни уговорките, с които предварително се изключва или ограничава отговорността на длъжника за умисъл или за груба небрежност*. В чл. 82 от ЗЗД като общо понятие, обозначаващо по-тежките форми на вина (умисъл и груба небрежност) е използвано „недобросъвестност“, като противовес на установеното в чл. 63 задължение за добросъвестно изпълнение на договорните задължения. Понятието за добросъвестност най-общо може да бъде очертано чрез параметрите на положената длъжимата грижа³. Както е извел и ВКС в Решение № 3 от 2012 г. по гр. д. 1325/2010 г.: „По принцип гражданското право не се интересува от формите на вината, защото гражданската отговорност се обуславя от неполагането на длъжимата грижа“. Това тълкуване води до категоричния извод, че не само деликт, но и неизпълнение на договорно задължение може да бъде осъществено при умисъл или груба небрежност. Поради това, като имаме предвид и разпоредбата на чл. 20 от ЗЗД, отгук остава да бъде направена само една крачка до извеждането на принципа, че **когато е сключен договор, всяка една от страните по него следва да изпълни добросъвестно, точно и изцяло задълженията си по него и ако във връзка с неизпълнението (в частност – недобросъвестното изпълнение) настъпят вреди за другата страна, тяхното обезщетение винаги ще се претендира на договорно основание**. Този извод може да бъде подкрепен със следните примери, някои от които са вече разглеждани в практиката и доктрината.

В Решение № 27 от 30.10.1954 г. на ОСГК на ВС е изведено, че „по силата на превозния договор превозната организация е длъжна да превози товара в определения срок и да го опази. Това е договорно задължение. Неговото неизпълнение или неточно изпълнение, когато то е довело до погиване (пълно или частична липса), до повреда на товара или до късното му доставяне, е основание да се искат вреди. Имуществената отговорност на превозната организация за повреди, липси или за погиване (пълно или частично) по превозния договор има винаги договорен характер, защото произтича от неизпълнението или от неточното изпълнение на превозния договор. Тази договорна отговорност изключва деликтната отговорност по чл. 49 ЗЗД във

Art. 94 of OCA provides that *any arrangements which preliminarily exclude or limit the debtor's liability related to intention or gross negligence shall be null and void*. Art. 82 of OCA uses the term “bad faith” as a general term denoting the heavier forms of guilt (intention and gross negligence) as opposed to the obligation provided in Art. 63 for performing in good faith of contractual obligations. The term of good faith could generally be described by means of the due diligence exercised³. As SCC has concluded in Decision No. 3 of 2012, civil case 1325/2010: “Civil law in principle is not interested in the forms of guilt, because civil liability is grounded on not exercising the due diligence”. This interpretation leads to the unconditional conclusion that not only a tort, but also a contractual default could be carried out with intent or gross negligence. Therefore, bearing in mind the provision of Art. 20 of OCA, there is only one more step to be taken before formulating the principle that **when the parties are bound by an agreement, they should perform their obligations under it in good faith, strictly and thoroughly, and if damage occurs for the other party due to the default (in particular, performance in bad faith), the indemnity for that damage will be always claimed on contractual grounds**. This conclusion could be confirmed by the following examples, some of which are already discussed in case law and in theory.

Decision No. 27 of 30.10.1954 of the General Assembly of the Civil Division of the Supreme Court states that “under the transportation contract the carrier is bound to carry out the transportation within the specified term and keep the cargo. This is a contractual obligation. Its nonperformance or inaccurate performance leading to destruction (full or partial loss), damage or delay in the delivery could be deemed as grounds for claiming damages. The carrier's liability for damages, losses or destruction (full or partial) under the transportation contract is always contractual, because it is caused by the nonperformance or improper performance of the contract. This contractual liability excludes the tort liability under Art. 49 in relation to Art. 45 of OCA”. The Supreme Court has reached the same conclusions

³ Траян Конов, „Подбрани съчинения, Основание на гражданската отговорност“, изд. Сиела, 2010 г; Ангел Калайджиев, „Облигационно право, обща част“, четвърто издание, 2007 г.

³ Trajan Konov, “Selected works. The legal grounds for the civil liability”, Ciela, 2010; Angel Kalaidjiev, “Contractual law, general part”, fourth edition, 2007

връзка с чл. 45 от същия закон”. До същите изводи е достигнал ВС и в Решение № 565 от 17.10.1960 г. по гр. д. № 5268/60 г., IV г. о. и Решение № 90 от 13.01.1977 г. по гр. д. № 2407/76 г., I г. о.

Тази линия на разсъждения обаче е изоставена от ВС при постановяването на тълкувателно решение № 54 по гр. д. № 21 от 1986 г. В него ОСГК на ВС е констатирало, че продавачът на вещ с недостатъци не дължи неимуществени вреди, а само имуществени, като при тази отговорност не е необходимо наличие на вина. Последната е изведена от съда като елемент от фактическия състав само на деликтната отговорност. Договорната отговорност обаче според ОСГК на ВС не отменя общото законно задължение, установено в чл. 45 от ЗЗД, като увреденият може да търси правата си на различни основания. При отговорност за недостатъци на вещта се претендира обезщетение за несъответствие на вещта с договорените изисквания, а при непозволено увреждане се касае за вреди в правната сфера на собственика или на трето лице върху правни блага извън вещта.

Чрез тези си изводи Върховният съд се опитва да обоснове вида на отговорността чрез формите на вината, което не почива върху никакво законово основание. Проведено е освен това изкуствено разграничение между вредите, настъпили вследствие недостатъците на вещта, и такива, вследствие неизправности на вещта, които по някакъв начин са причинили и друг, външен, неблагоприятен резултат за собственика на вещта. Това разрешение не кореспондира с правната релевантност на причинно-следствената връзка, изразена нормативно в чл. 82 от ЗЗД⁴.

Законът за защита на потребителите (ЗЗП) също диференцира понятията „несъответствие” и „дефект” на стоката, като в отделни раздели извежда пътя за защитата при наличие на всяко едно от тях. Но това разрешение, което е продиктувано от изискванията на Европейския съюз (имплементирани в редица директиви, към които ЗЗП препраща), цели да улесни потребителя при реализиране на правото му на reklamация и при търсене на отговорност от производителя на стоката, а не да осуети възможността отговорността на другата страна по договора

in Decision No. 565 of 17.10.1960, civil case No. 5268/60, IV civil division, and Decision No. 90 of 13.01.1977, civil case No. 2407/76, I civil division.

The Supreme Court, however, abandoned that train of thought by enacting Interpretative Decision No. 54 under civil case No. 21 of 1986. The General Assembly of the Civil Division (GACD) of the Supreme Court establishes in the aforesaid decision that the seller of an object with defects is liable only for pecuniary damages, but not for nonpecuniary damages. According to the court, guilt is not a factual element of such liability, but of tort liability. According to GACD of SC, however, contractual liability does not exclude the general obligation stipulated in Art. 45 of OCA, and the injured party could exercise its rights on different grounds. In case of liability for defects in the object, indemnity for inadequacy of the object with respect to the stipulated requirements could be sought. Torts, on the other hand, refer to damages caused to the owner's or a third party's goods other than the object.

By drawing these conclusions the Supreme Court tries to base the type of liability on the forms of guilt, which is not based on any legal grounds. Moreover, an artificial distinction is drawn between damages caused by defects and damages caused by inconsistencies of the object which have in another way caused external, adverse result for the owner of the object. This treatment does not correspond to the legally relevant causality stipulated in Art. 82 of OCA⁴.

The Consumers Protection Act (CPC) also differentiates the terms “inconsistency” and “defect” of the goods by providing the means of protection applicable to each one of them in separate sections. Nevertheless, this solution imposed by the requirements of the European Union (which requirements are implemented in a range of Directives referred to in the CPA) is meant to facilitate the consumer in exercising his/her right of reclamation and seeking the producer's liability, rather than frustrating the possibility of invoking the other party's liability in every case of a contractual breach.

⁴ Траян Конов, „Подбрани съчинения, Основание на гражданската отговорност”, изд. Сиела, 2010 г.

⁴ Trajan Konov, “Selected works. The legal grounds for the civil liability”, Ciela, 2010

да бъде релевирана във всеки един случай на неизпълнение на договора. Ще добавим, че именно чл. 131 от ЗЗП е цитиран в ТР № 4 от 2013 г. като пример за разпоредба, която позволява присъждане на обезщетение за неимуществени вреди на базата на неизпълнение на договор.

Не могат да бъдат споделени съображенията и на ВКС, изведени в Решение № 547 от 23.07.2010 г. по гр. д. № 1025/2009 г., г. к., IV г. о. Казусът се отнася до право на ползване за вечни времена на закупено от общината гробно място от едно семейство, в което място са възнамерявали да положат тленните останки на член на семейството. Общината обаче се е разпоредила с мястото, което е попречило на купувачите да го използват и им е причинило страдания. ВКС е прогласил в решението си, че „ако увреждането е в пряка причинна връзка с пълното неизпълнение, лошото или неточно изпълнение на задължения по договор, то и отговорността, включително и обезщетението за изправната страна, са следствие договорното правоотношение”. Въпреки тази констатация обаче е отказано присъждането на обезщетение за неимуществени вреди с мотива, че същите не могат да се претендират по силата на договор. Аргументите на ВКС са, че чл. 52 от ЗЗД се отнася само за деликтите, а чл. 82 от ЗЗД, който урежда договорната отговорност, е неотносим към претърпените неимуществени вреди, тъй като е имал връзка само с неувеличението и намалението на имуществото. Тези изводи, които ВКС е заимствал от Решение №1786-1970-I ГО ВС, отдавна са оборени от теорията⁵. Но така или иначе, налице е вътрешно противоречие между мотивите в решението на ВКС - от една страна е посочено, че всяко увреждане, причинено от договорно неизпълнение, следва да се обезщети по правилата на договорната отговорност, а от друга – че неимуществените вреди, които са пряко следствие от неизпълнението на договора от общината, не могат да бъдат обезщетени на основание чл. 82 от ЗЗД. Това противоречие е наполовина преодоляно от ТР № 4 от 2013 г. на ВКС с постулирането на принципното положение, че е допустимо заплащане на обезщетение за неимуществени вреди при договорно неизпълнение. Но другата половина – за съотношението между договорната и деликтната отговорност, все още не е интерпретирана по задължителен начин, което може да доведе до затруднения в практиката.

In addition, it should be noted that Art. 131 of CPA is quoted in Interpretative Decision No. 4 of 2013 of SCC as an example of a provision allowing indemnification for nonpecuniary damages on the grounds of breach of contract.

One could hardly uphold the conviction expressed in SCC's Decision No. 547 of 23.07.2010, civil case No. 1025/2009, IV civil division. The case pertains to a permanent right of use of a grave sold by the municipality to a family to lay there their relative's remains. The municipality, however, disposed of the site and thus frustrated the family's intentions to use it and caused them suffering. The SCC stated in the decision that “if the damage is directly caused by the total nonperformance, inadequate or inaccurate performance of obligations under a contract, then the liability, as well as indemnity for the injured party, are based on the contractual relations”. Nevertheless, the court has refused to award indemnification for nonpecuniary damage with the argument that the latter could not be claimed on contractual grounds. The SCC motivated its decision with the arguments that Art. 52 of OCA only refers to torts, while Art. 82 of OCA, which regulates contractual liability, is not applicable to the nonpecuniary damage incurred, as it regards suffered losses and lost profits. Those conclusions, as borrowed by SCC from Decision No. 1786-1970-I of the Civil Department of the Supreme Court, were disproved in theory long ago⁵. In any case, there is contradiction in terms between the grounds set forth in SCC's decision – on the one hand, it is pointed out that every damage caused by breach of contract should be indemnified for on the grounds contractual liability, and on the other hand – nonpecuniary damage caused directly by the breach of the contract by the municipality may not be indemnified for on the grounds of Art. 82 of OCA. This contradiction is partially resolved by SCC in Interpretative Decision No. 4 of 2013 by stating the general principle that indemnification of nonpecuniary damage caused by breach of contract is admissible. However, the part concerning the relation between contractual liability and torts liability is not yet interpreted with a mandatory effect, and this may cause difficulties in practice.

⁵ Владимир Петров, цитираното съчинение

⁵ Vladimir Petrov, see the reference

С Решение № 179 от 2010 г. по т.д. № 656/2008 г., II т.о. на ВКС е частично отменено въззивното решение поради несъобразяване от въззивната инстанция с разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД. Казусът е подобен на разгледания в Тълкувателно решение № 4 от 2013 г. – предявена е претенция за заплащане неимуществени вреди вследствие на неправомерно прекъсване на електрозахранването от страна на електроразпределителното дружество. Основанието на иска е чл. 45 във вр. с чл. 49 от ЗЗД. Въззивният съд е приел, че неправомерното прекъсване на подаването на електроенергия, осъществено от служители на дружеството, съставлява деликт. Въпреки това размерът на обезщетението е определен в решението на базата на чл. 59 от Общите условия на дружеството. Тази разпоредба най-вероятно, в синхрон с останалите Общи условия на доставчици на енергия за потребители, предвижда заплащането на неустойка, която се изчислява като определена сума за всеки ден, в който не е предоставяна енергията. По този начин съдът, сезиран с иск за неправомерно увреждане, го е уважил, но за да определи размера му, е изходил от уговореното в договора, сключен между двете страни. Даденото разрешение е още по-нелогично като се има предвид, че предвидените в общите условия неустойки по никакъв начин не са и няма как да бъдат обвързани с евентуалния интензитет на претърпените неудобства и психическо неразположение вследствие липсата на електроенергия, а се изчисляват на базата на количеството енергия, което вероятно е щяло да разходи потребителят, ако захранването не беше прекъсвано. Смесването на критериите, чрез които следва да се определят отделните видове обезщетение (за имуществени и за неимуществени вреди), и на основанията, на които се дължат (договорно или деликтно), не е могло да бъде изцяло преодоляно от ВКС, тъй като основанието за допустимост на касационното обжалване, което е посочено, е единствено неправилното приложение на чл. 52 от ЗЗД. Поради това ВКС се е ограничил единствено до тълкуване и прилагане на тази разпоредба, без да разглежда въпроса на какво основание следва да се дължи обезщетение за претърпените вреди.

Така интегралното разрешение на проблема за отношението между договорната и деликтната отговорност във връзка с основателността на претенцията за обезщетяване на неимуществени вреди все още не е намерило израз в задължителната практика на ВКС. Докато това не се случи, съдилищата ще срещат затруднения при решаването на спорни

Decision No. 179 of 2010, commercial case No. 656/2008, II commercial division of SCC, partially repeals the appellate decision because of incompliance with Art. 52 of OCA. The case is similar to the one examined in Interpretative Decision No. 4 of 2013 of SCC – a claim is brought for indemnification of nonpecuniary damage incurred due to unlawful interruption of electricity supply by the electricity provider. The claim is based on Art. 45 in relation to Art. 49 of OCA. The appellate court has assumed that the unlawful interruption of electricity supply performed by the electricity provider employees represents a tort. Nevertheless, the amount of the indemnification is calculated by the court in accordance with Art. 59 of the General Conditions of the electrical provider. This provision most probably, as is also stipulated in other electricity providers' General Conditions, provides for payment of a penalty calculated for each day of interrupted electricity supply. Thus the competent court has sustained the tort claim, but has determined its amount on contractual grounds. This treatment seems even more illogical as the penalties stipulated in the General Conditions are not and could not be anyhow based on the intensity of the inconvenience and psychological trouble caused by the lack of electricity, but are rather calculated on the basis of the quantity of electrical energy that would have been used by the consumer but for the interruption. The mixing of the criteria used for defining the different types of indemnification (for pecuniary and for nonpecuniary damages) and their grounds (contractual or torts) is not entirely overcome by SCC, as the admissibility of the cassation appeal was grounded only on the misapplication of Art. 52 of OCA. Therefore, SCC has limited its statements only to the interpretation and application of that provision, without considering the issue of the very grounds for indemnification for damages incurred.

Thus, the general solution of the matter of the relation between contractual and tort liability in connection to the sustainability of a claim for indemnification for nonpecuniary damage has not been stipulated yet in the mandatory case law of SCC. Until this happens, courts will face difficulties in solving similar controversial and ambiguous cases.

казуси, за които не е изведено единодушно становище.

Като най-показателен пример най-често се дава договорът за превоз. В чл. 369 от ТЗ е вменено задължение на превозвача по договора за превоз да осигури на пътника подходящи удобства и сигурност според вида на превозното средство и разстоянието. В този смисъл би следвало да е пределно ясно, че ако по време на пътуването пътникът е изпитвал дискомфорт, поради недостатъци на превозното средство, поради начина на превоз или поради каквито и да е причини, които могат да се вменят на превозвача, то това е последица от неизпълнението на превозвача на задължението му да осигури необходимите удобства. От друга страна, понятието „сигурност“ би следвало да кореспондира с физическа и психическа неприкосновеност на пътника, които, ако бъдат накърнени – ще последва договорна отговорност.

Така, ако поради виновни действия на шофьора пътник бъде тежко ранен, вследствие на което претърпи немуществени вреди, същите ще представляват пряк резултат на следните факти: сключване на договор за превоз → разумно очакване за изпълнение на договора (пътникът разчита, че ще бъде преведен невредим от точка А до точка Б за определен период от време) → начало на изпълнение на договора от страна на превозвача → виновно действие (бездействие) на превозвача /негов служител/ → непредоставяне на дължимия по договора резултат пътникът да бъде превозен невредим до точка Б. Тук не остава никакво място за намесване на деликтната отговорност, тъй като, ако не беше налице договор за превоз, вредата за пътника въобще нямаше да настъпи. Тя е настъпила именно вследствие на неизпълнение на договорно задължение и поради това смятам, че в този случай не следва да се приложат изводите на доц. Конов и проф. Калайджиев⁶ в смисъл, че понеже е настъпил нежелан резултат и е нарушен негативният интерес на кредитора, отговорността следва да бъде определена като деликтна.

Въпреки че интересът на кредитора действително е да не настъпва тази промяна, той е инкорпориран в общия интерес от изпълнението на всички задъл-

As a typical example in this respect the transportation contract is most commonly examined. According to Art. 369 of the Commercial Act the carrier under the contract is obliged to ensure appropriate conveniences and safety for passengers according to the type of transport vehicle and the distance of transportation. In this regard, it should be quite clear that if the passenger suffers any discomfort during the transportation due to defects of the vehicle, the manner of transportation or any other reasons attributable to the carrier, this would be caused by the carrier's nonperformance of the obligation to ensure the appropriate conveniences. As regards the term "safety", it should refer to the physical and psychological integrity of the passenger, and if these are affected, this would lead to contractual liability.

So, if a passenger suffers a heavy injury due to guilty actions of the driver, consequently incurring nonpecuniary damages, the latter will be a direct result of the following facts: conclusion of a transportation contract → reasonable expectation of performance of the contract (the passenger expect to be transported intact from point A to point B for a definite period of time) → start of the performance of the contract by the carrier → guilty action (omission) of the carrier / its employee/ → failure to provide the due prestation under the contract - to carry the passenger to point B. There is no ground for inclusion of tort liability here, as if a transportation contract had not been concluded, the passenger would not have incurred the damage. The damage has been caused namely because of violation of the contract, and therefore the conclusions of Assoc. Prof. Konov and Prof. Kalaidjiev⁶ shall not apply, in particular the statement that as an adverse result has occurred and the creditor's negative interest has been impaired, the liability should be defined as tort liability.

Although it is to the creditor's interest to avoid the occurrence of such a change in the circumstances, that interest is part of the general interest of the carrier's

⁶ Траян Конов, Ангел Калайджиев - „Отговорност при нарушен негативен интерес“, Търговско право, бр. 6, 2003 г.

⁶ Trayan Konov, Angel Kalaidjiev, "Liability due to impaired negative interest", Commercial law, issue 6/2003

жения на превозвача по договора: да извърши превоза навременно и изцяло, както и да осигури необходимите удобства и сигурност. В изпълнението на последните две задължения иманентно са включени и отрицателни задължения (да не се случи нещо неблагоприятно на пътниците), но обезпечаването им се осъществява чрез активни действия от страна на длъжника – да осигури превозно средство с необходими характеристики, да кара внимателно, да спазва правилата за движение. Поради това смятам, че неизпълнението на което и да е задължение на превозвача винаги ще обоснове наличие на договорна отговорност и това произтича и от общата разпоредба на чл. 63 от ЗЗД задълженията да се изпълняват добросъвестно. В този смисъл, ако превозвачът умишлено или при груба небрежност извърши действия, водещи до неочаквана и неблагоприятна промяна за пътника (извън хипотезата на извършено престъпление), **това пак ще представлява по силата на чл. 63 от ЗЗД недобросъвестно поведение, проявено при изпълнението на договора.**

С оглед направените по-горе разсъждения считам, че могат да бъдат избегнати голяма част от противоречията, свързани с основанието за присъждане на обезщетение. Що се отнася до конкретната преценка за обезщетение на неимуществени вреди, като изходна позиция според мен следва да се приеме видът на непосредствения интерес на кредитора. Както е посочил проф. Апостолов⁷, „интереси в този (кредиторския – б.а.) смисъл са не само интересите на вулгарния утилитаризъм”. Мислими са множество ситуации, при които престацията има предимно или изцяло неимуществен характер⁸ – всички продукти, предназначени да задоволят естетически и духовни потребности; свързани с отдаване на почит към починали близки; с развлекателни услуги и прочие. При тях би следвало непредоставянето на дължимия резултат да бъде обезщетено чрез присъждане на парична сума, която да компенсира в някаква степен кредитора за преживените неприятни усещания. Тук обаче следва да се обърне внимание и на нещо друго.

Посочваният за пример чл. 89, ал. 5 от Закона за туризма допуска обезщетение за неимуществени

fulfillment of all its obligations under the contract: to carry out the transportation in due time and completely, as well as to ensure the appropriate conveniences and safety. The latter two obligations immanently encompass also negative obligations (that nothing adverse happen to the passengers), but their fulfillment is ensured through the actions of the carrier: to provide a vehicle with the required parameters, to drive carefully, to comply with the traffic rules. Therefore, I consider that any default by the carrier will always lead to contractual liability, which ensues also from the general provision of Art. 63 of OCA for the obligations to be performed in good faith. In this sense, if the carrier with intention or gross negligence executes actions entailing an unexpected and adverse change in the passenger's condition (apart from the hypothesis of a committed crime), **this, by virtue of Art. 63 of OCA, also will be acting in bad faith during the performance of the contract.**

With a view to the above-mentioned, I find that many of the controversies related to the grounds for awarding indemnification could be avoided. As far as the particular judgement on the indemnification of nonpecuniary damages is concerned, as a starting point should be regarded the direct interest of the creditor. As Prof. Apostolov points out⁷ “interests in this sense (the creditor's interests – author's remark) are not only those referring to the vulgar utilitarianism”. A lot of situations are conceivable where the nature of the prestation is mostly or entirely nonpecuniary⁸ – all products designed to satisfy aesthetical and cultural needs; those related to paying tribute to deceased relatives; related to entertainment services and so on. In such cases the failure to provide the due result should be indemnified for through awarding an amount of money to compensate to a certain extent the creditor for the trouble caused. However, another matter should be mentioned here.

In this regard, Art. 89, Para. 5 of the Tourism Act allows indemnification for nonpecuniary damage

⁷ Иван Апостолов, „Облигационно право. Част първа, Общо учение за облигацията”, изд. на БАН, 1990 г.

⁷ Ivan Apostolov, “Contractual law. Part 1, general contractual theory”, edition of BAS, 1990

⁸ Или, както е определено в Преглед на правото на щата Луизиана, Катрин Блумфилд, 1987 г. – *intellectual enjoyment*

⁸ Or as it was defined in Louisiana Law Review, Kathryn Bloomfield, 1987 – *intellectual enjoyment*

вреди, претърпени поради провалена почивка. Безспорно, когато потребителят на такава услуга вместо да бъде удовлетворен от пълноценно изкараната почивка, е изпитал притеснения, ядове, физически дискомфорт или други подобни, вредата за него е неимуществена. Но ако изходим от разпоредбата на чл. 79, ал. 2 от ЗЗД, би следвало да приемем, че при непредоставяне на дължимия резултат туроператорът трябва първо да предложи подобен пакет услуга – сурогат на неосъществената престация⁹. Естествено, твърде е възможно недоволният от туристическата агенция потребител да откаже предложените му от нея като компенсация услуги и тогава ще му се заплати парично обезщетение за неизползването им. Но въпросът е какъв ще е размерът на това обезщетение, ако определянето му се основава на чл. 52 от ЗЗД. Ако приемем, че функцията на обезщетението за неимуществени вреди е да се придобият чрез парите „блага, чието придобиване, макар и да не може да премахне причината за страданието, може чрез радостта, която те доставят, да притъпи болката и яда”¹⁰, то излиза, че в конкретната хипотеза функциите (схващани като интерес от обвързването на кредитора по договора) на първоначално дължимата престация и на компенсацията за непредоставянето ѝ ще съвпадат. Поради това, ако предназначението на първоначално дължимата услуга е било да достави известно удоволствие на потребителя и същото това удоволствие е изпитано, след като е предоставена услугата-заместител, спорно е дали въобще са налице претърпени, но не-„излекувани” чрез новопредоставената услуга болки и страдания в този случай. Въпреки това чл. 89 от Закона за туризма с отделяне на съдържанието на отговорността на агенция в отделни алинеи е предвидил възможността наред с компенсаторното обезщетение да се претендира и обезщетение за допълнителните вреди, претърпени вследствие на неизпълнението.

Тези разсъждения създават благоприятна почва за евентуално напрежение между правилата на чл. 52,

caused by a failed holiday. Undisputedly, when the consumer of such kind of service, instead of being satisfied with the benefits of the holiday, has suffered bother, anxiety, physical discomfort, etc., the damage incurred is nonpecuniary. However, pursuant to the provision of Art. 79, Para. 2 of OCA, it should be assumed that in case of failure to provide the due result, the travel agency must first offer a similar service – as a substitute of the service that was not provided⁹. Of course, it is likely that the consumer disappointed with the travel agency refuses the services offered by the agency as compensation, and then the consumer should be paid a monetary indemnification for not using these services. The question is what should be the amount of that indemnification if it is determined pursuant to Art. 52 of OCA. If we accept that the function of indemnification for nonpecuniary damages is through money to acquire “goods the acquisition of which eventhough cannot eliminate the reason for the suffer, it could through the joy they bring mitigate the pain and anger”¹⁰, then in that particular hypothesis the functions (interpreted as the creditor’s interest to conclude the contract) of the originally due prestation coincide with the functions of the indemnification for the failure of its provision. Thus, if the designation of the originally due service was to give certain pleasure to the consumer and this pleasure is provided through the substitute service, it is disputable whether there is any pain and suffering that is not remedied by the substitute service. Nevertheless, Art. 89 of the Tourism Act, by providing in separate paragraphs the content of the agency’s liability, stipulates that the consumer could claim not only compensatory indemnification, but also indemnification for additional damage caused by the breach.

Based on the above, certain tension may arise between the rules of Art. 52, on the one hand, and Art. 79

⁹ Идеи за натурално обезщетение на неимуществени вреди се прокрадват в чл. 11 от ЗОДОВ, където е предвидено при оттегляне на незаконосъобразно повдигнато обвинение по искане на обвинения или семейството му това да се разпространи чрез медиите; и в чл. 10, ал. 1, т. 7 от Закона за радиото и телевизията, където е регламентирано задължението за предоставяне право на отговор на засегнатите лица

⁹ Ideas regarding natural indemnification for nonpecuniary damages could be found in Art. 11 of the State’s and Municipalities’ Liability for Damages Act, stipulating that withdrawal of an unlawful charge on demand of the accused or his/her family should be announced through the media; and Art. 10, Para. 1, item 7 of the Radio and Television Act, providing for the affected persons’ right to response

¹⁰ Траян Конов, „Още веднъж за съотношението между договорна и деликтна отговорност и обезщетяването на неимуществени вреди”, Търговско право, бр. 3/2012 г.

¹⁰ Trajan Konov, “Once again on the relationship between contractual and tort liability and indemnification of immaterial damages”, Commercial law, issue 3/2012

от една страна, и чл. 79 и чл. 82 от ЗЗД, от друга. И може би най-справедливото решение при някои конкретни ситуации, когато престацията е насочена предимно към задоволяване на неимуществени потребности, е прилагайки чл. 52 от ЗЗД, съдът всъщност да се опре на правилата в раздела за договорната отговорност. От друга страна, ако не е налице такава взаимозаменяемост на престациите, поради тяхната уникалност или поради невъзможността кредитора да се възползва от късното изпълнение, тогава съдът следва изцяло да се опре на приложимите критерии по чл. 52, изведени от практиката¹¹. Такива случаи могат да възникнат например при следните съглашения.

Точно определен музикален изпълнител е нает за частно парти по случай рожден ден и неговата поява е очаквана с огромен ентузиазъм от гостите. Ако той не се появи, това със сигурност ще инвокира настъпването на неприятни усещания за рожденика. Преживяното разочарование и смут не биха могли да бъдат компенсирани дори и при повторното наемане, тъй като няма как с обратна сила да заличат факта на неизпълнението. Поради това тук е особено важна ролята на съда, който е призван да приложи правилно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД.

Друг пример: фирма се задължава да извърши ремонт в дома на някого, но не изпълнява това си задължение в срок. Ако поръчващият предяви пред съда иск за обезщетение за неимуществени вреди, той едва ли ще бъде уважен като основателен само на база твърдението, че кредиторът много е искал да живее в ремонтиран дом именно на тази дата и се чувства разочарован, че това не се е осъществило¹².

Но нещата може би биха се развили по по-различен начин, ако в договора се съдържа клауза, че ремонтът трябва да бъде завършен на конкретна дата, защото тогава домът ще бъде посетен от известно списание, което ще прави снимки за целта на участие в конкурс за най-красив дом. Такава уговорка би превърнала вредите от неизпълнението в предвидими по смисъла на чл. 82, изр. 1 от ЗЗД. Тогава изработващият би следвало да отговаря и за неимуществените вреди, защото е разумно да се предви-

and Art. 82 of OCA, on the other hand. And maybe the fairest solution in some particular situations, where the prestation is intended mostly to satisfy nonpecuniary needs, is for the court to apply Art. 52 of OCA and follow the rules provided in the section of contractual liability. On the other hand, if there is no such interchangeability of the prestations due to their uniqueness or for the impossibility for the creditor to take advantage of delayed performance, then the court should entirely rely on the applicable criteria under Art. 52 of OCA, as drawn by the case law practice¹¹. For instance, such situations may occur in the following agreements.

A particular singer is hired for a private birthday party and the guests enthusiastically look forward to his appearance at the event. If he does not appear, this would definitely cause unpleasant feelings to the birthday man. The disappointment and embarrassment suffered could not be compensated for even through a second hiring of the singer, since this would not abolish in a retroactive way the consequences of the nonperformance. Therefore, the role of the court would be of great importance here in applying correctly the provision of Art. 52 of OCA.

Another example: a company is engaged to make repairs in somebody's home, but fails to fulfill that obligation in time. If the assignor brings a claim for indemnification for nonpecuniary damage to the court, it could hardly be sustained only on the grounds that the creditor had a great desire to live in a repaired home exactly at the agreed date and felt disappointed as this did not happen¹².

However, things might have developed in a different way if there was a clause in the contract providing that the repair should be finished by the particular date, as then a well-known magazine will take photos of it for the purpose of including it in a competition for the most beautiful home. Such a stipulation would make the damage caused by the nonperformance foreseeable within the meaning of Art. 82, sentence 2 of OCA. Then the contractor would be liable both for the pecuniary and nonpecuniary damages because it could

¹¹ ППВС № 2 от 1984 г., ППВС № 4 от 1968 г. и други

¹¹ Supreme Court's Plenary Rulings 2/1984, 4/1968 and others

¹² Подобни изводи се съдържат и в Решение № 1102 от 1981 г. на ВС, с което е отказано заплащане на обезщетение за неимуществени вреди, понесано от семейство, което страдало, гледайки как вещите им горят.

¹² Similar conclusions are reached by the Supreme Court in Decision No. 1102/1981, by which indemnification for nonpecuniary damage is refused to a family that suffered watching their belongings burn.

ди, че такива ще бъдат претърпени поради пропуснатия шанс този дом да участва в конкурса. Разбира се, на общо основание кредиторът ще следва да докаже, че е претърпял вреди с цел да предизвика чувството за справедливост на съда да наклони везните в негова полза.

Подобни съображения е извел и проф. Апостолов във „Върху теорията за имуществен интерес на кредитора от облигационния договор“¹³. Според него, в хипотезите на чисто имуществени prestaции на кредитора не би следвало да му се признае право на обезщетение за „морални несгоди“. При договори със смесен характер и обемът на отговорността трябва да е разширен, а при договори, които целят задоволяване на духовни интереси, следва да се обезщетят вредите, които са пряка последица от неизпълнението. При определянето на prestaцията като чисто имуществена обаче не винаги трябва да се изхожда от абстрактен критерий. Разбира се, в много случаи самото естество на типа обект имплицира (ако не и експлицира) наличие на неимуществен интерес¹⁴.

В други хипотези обаче трябва да бъде съобразена в съответствие с чл. 20 от ЗЗД конкретната воля на страните по договора, за да се реши дали неизпълнението е причинило и морални страдания, наред с имуществените загуби, достойни за обезщетение. Защото, както посочват и проф. Ангел Калайджиев¹⁵ и проф. Владимир Петров¹⁶, афектационната стойност като контрапункт на пазарната имуществена стойност трябва да бъде взета предвид при определяне на размера на компенсацията за неимуществени вреди. А настъпването на тези вреди, които са функция на отношението на кредитора към prestaцията, ще попадне в сферата на предвидимостта по смисъла на чл. 82, ал. 1 от ЗЗД, ако тази стойност е била „обявена“ при сключването на договора. Така например, едно наглед чисто имуществено задължение за опазване целостта на

have been foreseen that such would be incurred due to missing the chance of participation in the competition. Of course, generally, the creditor should prove that he/she has suffered damages in order to provoke judge's sense of justice to his/her advantage.

Prof. Apostolov in his “On the theory of the creditor's pecuniary interest in the contract”¹³ made similar assumptions as well. According to him, in the hypotheses of purely pecuniary benefits, the creditor's claim for indemnification for nonpecuniary damage should not be sustained. In cases of mixed contracts the scope of the liability should be wider, and in cases of agreements aimed at satisfying only cultural interests, the damages caused directly by the nonperformance should be indemnified. When defining the benefit as purely pecuniary, though, the abstract criterion should not always apply. Of course, in many cases the very nature of the object implies (if not explicitly states) a nonpecuniary interest¹⁴.

In other cases, however, the particular will of the parties should be considered in accordance with Art. 20 of OCA in order to determine whether the nonperformance has caused both pecuniary and nonpecuniary damages worthy of indemnification. For, as Prof. Angel Kalaidjiev¹⁵ and Prof. Vladimir Petrov¹⁶ point out, the affection value, as the opposite of the market pecuniary value, should be considered in calculating the amount of the compensation for nonpecuniary damages. The incurrance of those damages, which are a function of the creditor's interest in the prestation, will be deemed foreseeable within the meaning of Art. 82, Para. 1 of OCA if that value was specified upon concluding the contract. For example, an apparently purely pecuniary obligation – to preserve an ordinary jewelry box with cheap content – may “be enriched” with a nonpecuniary obligation if it turns out that the jewelry is the only

¹³ Цитиран от проф. Петров, цитирано съчинение

¹³ Quoted by prof. Vladimir Petrov, mentioned work

¹⁴ Проф. Владимир Петров дава за пример: фотограф, който не се е явил на сватбата, което е разочаровало крайно булката; допуснати грешки при издаване на произведение, които излагат автора; абитуриентка, за която не е била ушита навреме роклята ѝ за бала и много други.

¹⁴ Prof. Vladimir Petrov gives the following example: a photographer does not appear at a wedding, which causes great disappointment for the bride; mistakes made in editing an author's work and undermining his competence; a delay in sewing a dress for a girl's graduation prom and many others

¹⁵ Ангел Калайджиев, „Облигационно право, обща част“, четвърто издание, 2007 г

¹⁵ Angel Kalaidjiev, “Contractual law, general part”, fourth edition, 2007

¹⁶ Цитирано съчинение

¹⁶ Referred work

обикновена кутия за бижута с евтино съдържание може да се обогати и с неимууществено такова, ако се окаже, че тези предмети са единственото останало наследство от починал близък на кредитора.

Ето как са постъпили съдилища от други краища на света, прилагайки други правни системи, изправени пред търсене на най-справедливото решение.

В *Meador v. Toyota of Jefferson, Inc.*¹⁷ младо момиче е претендирало заплащане на неимуществени вреди, причинени от монтьора, който се е забавил с ремонта на първия ѝ автомобил. Съдът е обосновал извода си за неоснователност на иска, изследвайки целта на договора, която съставлява предоставянето на материален резултат – поправен автомобил.

В *Whitener v. Clark*¹⁸ строител е поел задължение да построи „мечтания дом“ за семейство. Действително построеното обаче съществено се отклонявало от желанията на поръчващите, което оправдало присъждането на обезщетение за неимуществени вреди. Ако поставим обаче този казус на плоскостта на българското нормативно битие, може би нещата не би следвало да изглеждат точно по този начин. Имайки предвид цитираната вече разпоредба на чл. 79, ал. 2 от ЗЗД, може би по-логичният и справедлив вариант в подобен случай е да се предложи поправка на несъвършенствата на „мечтания дом“, а ако отклонението е толкова съществено и непоправимо – да се построи нов като се заплати и обезщетение за забавата. Идеята да се заплати обезщетение, с което поръчващият по договора да си осигури други блага, които да заместят разочарованието от неизпълнената престация по договора, като че ли твърде много се отдалечава от принципа *Pacta sunt servanda* и се приближава до към *datio in solutum*. По този начин се пренебрегва изначалният интерес на кредитора да живее в „мечтания дом“ – интерес, който едва ли би могъл да се приеме като временен и чието удовлетворяване може да се осъществи чрез предоставяне на съвсем различен по естеството си резултат.

Интересен казус е разгледал Кралският съд в Лон-

heritage left from a creditor's deceased relative.

Here are some the approaches employed by other courts from different parts of the world, applying different judiciary systems in search of the fairest solution.

In *Meador v. Toyota of Jefferson, Inc.*¹⁷, a young girl sought indemnification for nonpecuniary damages caused by a serious delay in the repair of her first automobile. The court did not sustain the claim justifying its decision by considering the purpose of the contract, which is a material result – a mended automobile.

In *Whitener v. Clark*¹⁸ a builder was bound to build “a dream home” for a family. However, the result considerably deviated from the family's expectations, which justified awarding indemnification for nonpecuniary damage. However, if we examine this case through the Bulgarian law, probably the situation will not look the same. With a view to the provision of Art. 79, Para. 2 of OCA, maybe a more logical and fairer option in that situation is to offer repair of the imperfections of the “dream home”, and if the deviation is too substantial and incorrigible – to build a new home and pay indemnification for delay. The idea of paying compensation to enable the assignor to obtain other goods which will replace the disappointment with the nonperformance seems to be too far from the principle *Pacta sunt servanda*, being closer to *datio in solutum* instead. In this way the original interest of the creditor to live in the “dream home” is ignored – an interest which could hardly be deemed temporary and the satisfying of which could hardly be performed through providing a totally different result.

The Royal Court of Justice in London examined an

¹⁷ Цитирано в Катрин Блумфийлд, „Обезщетение за неимуществени вреди при неизпълнение на договор според правото на щата Луизиана“, Преглед на правото на щата Луизиана, 1987.

¹⁷ Mentioned in Kathryn Bloomfield, “Recovering nonpecuniary damages for breach of contract under Louisiana law”, Louisiana law Review, 1987

¹⁸ Пак там

¹⁸ There again

дон през 2003 г. В делото Pamela Hamilton Jones v. David & Snape (solicitors)¹⁹ ищцата е предявила иск за обезщетение на претърпени мъки и стрес поради това, че вследствие на неполагането на дължимата грижа от адвокатите ѝ бившият ѝ съпруг е успял да отведе две от децата ѝ в Тунис и да установи попечителство над тях. Това е станало възможно, тъй като адвокатите не са поискали от Паспортната агенция на страната да включи отново в регистрите си данните за децата и баща им, след като валидността на предишното вписване е изтекла, за да може да не им се издава международен паспорт. Договорът за правна защита и съдействие не е включвал изрични уговорки относно задължение на дружеството да извърши това действие, но на адвокатите е било известно, че майката е изпитвала силни и постоянни притеснения, че бащата ще отвлече децата им и че трябва да се направи всичко възможно това да бъде предотвратено. С оглед тези факти съдът е преценил, че е проявена небрежност от страна на адвокатите при изпълнение на професионалните им задължения и че поради тази небрежност ищцата е претърпяла твърдените вреди. Дружеството е осъдено да заплати 20000 паунда на майката на децата за преживяното безпокойство и отделно – 25500 паунда за разходи, направени при посещението на майката при децата ѝ, след като са заживели при баща си в Тунис.

Спорен е въпросът дали претенцията в описания казус действително е била основателна, имайки предвид характера на задълженията на адвокатското дружество и развитието на причинно-следствения процес, довел до настъпването на вредите.

В подобни случаи съдът следва да подходи особено прецизно, за да се предотврати опасността от прекомерен брой иски за обезщетение на морални вреди, когато интересът от обвързването по договора не е бил неимуществен. Разрешаването на този проблем чрез създаване на непротиворечива съдебна практика, изградена върху ясни критерии, ще спомогне и за стимулирането на страните да изпълняват точно задълженията си, предвиждайки какви могат да са последиците от виновното им неизпълнение. В тази връзка проф. Кожухаров, цитиран от проф. Владимир Петров в рамките на разсъждения относно кумулирането на договорната и деликтната отговорност²⁰, изтъква следното: „По-тежка трябва

interesting case in 2003. In the case Pamela Hamilton Jones v. David & Snape (solicitors)¹⁹ the claimant sought indemnification for injured feelings and distress on the grounds that due to negligence of her solicitors, her ex-husband had managed to take two of her children in Tunisia and obtain custody of them. This happened because the solicitors had not applied to the UK Passport Agency to re-enter into its records the children's and the father's data after the expiry of their previous registration, so that they would not be able to obtain international. The contract for legal assistance did not contain express stipulations about such obligation. However, the solicitors were aware of the fact that the mother felt intensive and permanent anxieties that the father would kidnap the children and that everything possible should be done to avoid such a scenario. With a view to those facts, the court found negligence in the solicitors' performance of their professional duties, which caused the damage to the claimant. The law firm was ordered to pay £ 20,000 to the mother for the suffered anxiety, and in addition - £ 25,500 for expenses incurred by the claimant for visiting her children in Tunisia, where they lived with their father.

It is arguable whether the claim referred to above was indeed justified, taking into account the nature of the law firm's obligations and the causality leading to the incurrance of the damages.

In such cases the court should proceed in a particularly precise manner as to avoid the risk of too many claims for indemnifying nonpecuniary damages in cases where the interest under the contract was not nonpecuniary. Solving that problem by means of establishing coherent case law based on clear criteria will also stimulate the parties to strictly fulfill their obligations, being aware of the possible consequences of the breach of contract. In this regard, Prof. Kojuharov points out, as quoted by Prof. Vladimir Petrov within his reflections on accumulation of tort and contractual liability²⁰: “The party that has undertaken under a contract not to cause damage to another person should bear graver liability”. In other words, if the party is aware of its inability to

¹⁹ Практика на Кралския съд в Лондон, <http://high-court-justice.vlex.co.uk/vid/cf220059-52636922>

¹⁹ Case law of the Royal Court of Justice, London, <http://high-court-justice.vlex.co.uk/vid/cf220059-52636922>

²⁰ Цитирано съчинение

²⁰ Referred work

да бъде отговорността на този, който още и договорно се е задължил да не причинява другиму вреда”. Или най-просто казано – ако страната знае, че е извън възможностите ѝ да изпълни определено задължение, тя не трябва да го поема.

Заклучението, което може да се направи е, че правилната интерпретация на чл. 63 от ЗЗД при изследване съдържанието на всеки конкретен договор, би следвало да обоснове и правилен извод относно основателността и размера на претенцията за обезщетение. Съдът неведнъж е бил призван да бъде блюстител на справедливостта при липса на отнапред установени точни параметри, които да зададат основанието и размера на иска. Като примери за такова „прибъгване” до *ratio legis* на съдията можем да посочим: преценката дали следва да се обяви за нищожна поради противоречие с морала клауза от договор и в частност – предвиждаща заплащане на неустойка; намаляване на размера на дължимата неустойка поради прекомерност; изменение или прекратяване на договора поради стопанска непоносимост по чл. 307 от Търговския закон, чл. 52 от ЗЗД, чл. 162 от Гражданския процесуален кодекс и други.

Остава да се надяваме, че след Тълкувателно решение № 4 от 2013 г. на ВКС практиката ще продължи да се стреми еднопосочно към повелите на справедливостта като им дава живот в своята правотворческа дейност.

Използвана литература:

1. Методи Марков, „Обезщетяване за неимуществени вреди, причинени от неизпълнение на договор”, „Търговско и облигационно право”, 2013 г., книга 5;
2. Боян Йосифов, Борис Балабанов, „Непозволено увреждане”, издание на СУ, 1989 г.;
3. Траян Конов, „Подбрани съчинения, Основание на гражданската отговорност”, изд. Сиела, 2010;
4. Траян Конов, „Още веднъж за съотношението между договорна и деликтна отговорност и обезщетяването на неимуществени вреди”, Търговско право, бр. 3/2012 г.;
5. Стефан Стефанов, „Гражданска отговорност при развален договор”, Търговско право, бр. 3/2000г.;
6. Траян Конов, Ангел Калайджиев - „Отговорност при нарушен негативен интерес”, Търговско право, бр. 6, 2003 г.;
7. Владимир Петров, „Обезщетението за неимуществени вреди при договорната отговорност”, издание на СУ, 1991 г.;
8. Александър Кожухаров, „Облигационно право. Общо учение за облигационното отношение”, издание на СУ, 2002 г.;
9. Иван Апостолов, „Облигационно право. Част първа, Общо учение за облигацията”, изд. на БАН, 1990 г.;
10. Ангел Калайджиев, „Облигационно право, обща част”, четвърто издание, 2007 г.;
11. Катрин Блумфийлд, „Обезщетение за неимуществени вреди при неизпълнение на договор според правото на щата Луизиана”, Преглед на правото на щата Луизиана, 1987

fulfill a particular obligation, it should not undertake such obligation.

The conclusion that might be drawn is that the accurate interpretation of Art. 63 of OCA, in the process of analysing the content of a particular contract, should lead to a proper solution regarding the grounds and amount of the claim for indemnification. The court has been many times responsible for keeping the justice, in the absence of established precise parameters indicating the grounds and amount of the claim. The following examples of such referring to the court's *ratio legis* could be pointed out: the judgement whether a contractual clause should be declared void due to its contradiction to good morals, and in particular – a liquidated damages clause; reducing the due amount of liquidated damages because of excessiveness; amendment or termination of a contract due to business frustration under Art. 307 of the Commercial Act, Art. 52 of OCA; Art. 162 of the Civil Procedure Code, etc.

We could only hope that after the issuance of Interpretative Decision No. 4 of 2013 of SCC the case law will continue striving for the principles of justice, implementing them in its practice.

References:

1. Metodi Markov, “Indemnification for nonpecuniary damages caused by breach of contract”, *Commercial and contractual law*, 2013, book 5;
2. Boyan Yosifov, Boris Balabanov, “Torts”, *Sofia University edition*, 1989;
3. Trayan Konov, “Selected works. The legal grounds for the civil liability”, *Ciela*, 2010;
4. Trayan Konov, “Once again on the relationship between contractual and tort liability and indemnification of immaterial damages”, *Commercial law*, issue 3/2012;
5. Stefan Stefanov, “Civil liability in the case of a terminated contract” – *Commercial law*, issue 3/2000
6. Trayan Konov, Angel Kalaidjiev, “Liability due to impaired negative interest”, *Commercial law*, issue 6/2003
7. Vladimir Petrov, “The compensation for non-property damages with contract liability”, *edition of Sofia university*, 1991;
8. Alexander Kozhuharov, “Contractual law. General theory on contractual law”, *edition of Sofia university*, 2002;
9. Ivan Apostolov, “Contractual law. Part 1, General contractual theory”, *edition of BAS*, 1990;
10. Angel Kalaidjiev, “Contractual law, general part”, *fourth edition*, 2007;
11. Kathryn Bloomfield, “Recovering nonpecuniary damages for breach of contract under Louisiana law”, *Louisiana law Review*, 1987.

Published by: **Dimitrov, Petrov & Co.**

Dimitrov, Petrov & Co. is a Bulgarian law firm with its head office in Sofia and an office in Varna. Established in 1997, the firm has exclusively focused its activities in the area of commercial law, information and communications technology law, foreign investments, real estate law, intellectual property, tax law, litigation and arbitration.

Editors in chief: Assoc. Prof. Dr. George Dimitrov
Polina Yakimova

Contact us: 28 Todor Alexandrov Blvd, Fl. 7
Sofia 1303, Bulgaria

7 Krastyu Mirski Str.,
Fl. 3, Office 9
Varna 9000, Bulgaria

Tel./Fax: (+359 2) 421 4201
(+359 2) 421 4202

E-mail: info@dpc.bg
Web: www.dpc.bg

Настоящият електронен дайджест е изготвен от екипа на Адвокатско дружество Димитров, Петров & Ко. и е предназначен за клиенти и партньори на дружеството, както и за други читатели с интереси в областта на правото.

Информацията и становищата, съдържащи се в електронния дайджест, не съставляват изчерпателен и детайлен анализ на разгледаните правни въпроси. Представените статии и други информационни материали нямат характера на правен съвет или консултация, и не следва да бъдат възприемани като достатъчни за разрешаването на конкретни правни проблеми, казуси и др.

Всички материали, съдържащи се в електронния дайджест на Димитров, Петров & Ко. са обект на закрила по ЗАПСП. Всяко изменение, публикуване, разпространяване и др. подобни без изричното предварително съгласие на Димитров, Петров & Ко. е забранено.

The present e-digest is elaborated by the team of Dimitrov, Petrov & Co. Law Firm and is addressed to clients and partners of the firm as well as other readers interested in the law field.

The information and the opinions in this e-digest are not a comprehensive and detailed analysis of the considered legal issues. The presented articles and other information materials are not legal advice or consultation, and shall not be apprehended as sufficient for dealing with specific legal issues, cases, etc.

All materials in the present e-digest are under the protection of the Copyright and Neighboring Rights Act. Any kind of change, publishing, distribution, etc. without prior explicit consent of Dimitrov, Petrov & Co. is forbidden.

- Сайт на ВКС, съдържащ форма за търсене в съдебната практика на съда от 2008 г. насам.
- Website of the Supreme Cassation Court containing a search engine in case law of the court since 2008.

http://www.vks.bg/vks_p15.htm